

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štempelj) znesse vselej
30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja potrikat na teden in sicer
v torek, četrtek in saboto.

Slovenski državni poslanci.

(Dalje in konec.)

Pridemo do poslanca, ki se sicer še sam ne šteje med slovenske poslance, ki pa je vendar voljen v slovenskem volilnem okraju, in ta je poslanec Dežman. V 42. seji državnega zbora, 26. marca t. l., je oglašil se tudi on in govoril zoper slovenske šole.

Že v začetku svojega govora je pripoznal, da je večina njegovih volilcev slovenske narodnosti, a v svoji krivi veri misli, da jim bo s tem posebno koristil, če jih spravi pot-puriti edino zveličavne nemške koklje, sicer so zgubljeni, kakor oni, ki se spusti v majhnem čolniku po velikem morju. Toda čujte, preslepljeni volilci, lastne besede njegove in potem ga sodite. Gospod Dežman je namreč govoril:

„Dovoljujem si samo za nekoliko trenutkov se zanašati na pazljivost visoke zbornice. Mislim, da mi je to iz tega vzroka dolžnost storiti, ker so se danes od one (desne) strani visoke zbornice slišali glasovi, kakor bi samo tam (na desno stran visoke zbornice kazaje) sedeli zastopniki slavjanskega naroda, med tem ko bi nasproti na tej (levi) strani visoke zbornice Slovenci tako rekoč ne imeli nobenih zastopnikov, ali bi pa le slabi zastopniki njihovih pravic tukaj sedeli.

Dovolim si tedaj v tem oziru v svojem, kakor tudi v imenu tu sedečih poslancev slovenskih dežel misel razodeti, da se oni klici o zatiranju Slovencev po nemških učiliščih, ktere smo slišali od one (desne) strani visoke zbornice, pač večidel opirajo na presiljavo.

Jaz saj moram odkritosrčno pripoznati,

da je večina volilcev, kateri so me poslali v državni zbor, slovenske narodnosti, in da sem jim kar naravnost in odkritosrčno povedal, da bom v vseh zadevah, kjer se tiče očitnega poduka, najprej imel pred očmi korist države, in da bo vedno moja skrb, prizadevati si za to, da bo tudi slavjanska mladost zmožna se z drugimi meriti, in sicer po znanji svetu znanega jezika. In v tem oziru, moram pripoznati, so moji slavjanski volilci tudi popolnoma pritrdili mojim načelom. (Klici na levi: Slišite! Slišite! in dobro! na levi.)

Ako se Vi, gospodje, na članek XIX državne ustave sklicujete, Vam zamorem le povedati, da se noben članek državne ustave od klerikalne stranke v namešanih deželah tako v zlo ne obrača, (živahni klici: Oho! ugovarjanje na desni — klici na levi: Tako je!) kakor ta. Zlasti so duhovni gospodje v naših deželah, ki ta članek le v to rabijo, da strasti ljudstva zoper dobrohotne namene vlade in zoper nemške rojake hujskajo (pohvala in klici: Slišite! na levi.)

Ako je govorjenje o pravicah posameznih rodov, gospodje, je vendar povsod tam, kjer se ima iz državnih pripomočkov tudi denar dovoljevati, vprašanje premisliti: Kje se bolj napreduje, kje se za splošne namene omike več koristnega stori, v enem ali v drugem jeziku?

Dalje, gospodje, je to polje, na katerem so se že delale skušnje, in jaz opominjam na skušnje, h katerim je takrat visoka vlada sama v naši deželi povod dala.

Bila je, če se ne motim, l. 1870 pod ministrom Jireček-om spodnja gimnazija v Kranji spremenjena v čisto slovansko gimnazijo, kjer

so se vsi učni predmetje imeli predavati v slovenskem jeziku. Toda, gospodje, kako žalostne posledice je imelo to poslovenjenje gimnazije? Manjkalo je potrebnih učnih pripomočkov, učitelji so imeli največjo silo s podukom v slovenskem jeziku kaj opraviti.

Akoravno je bilo določeno zapovedano, da se ima vse slovensko predavati, so vendar končno učitelji morali seči po nemškem učnem jeziku. (Klici na levi: Slišite!)

Pa tudi slovenskemu prebivalstvu ta določba nikakor ni bila po volji, ampak kmetje so si prizadevali svoje sinove, ki so pred v Kranji študirali, zdaj v ljubljansko gimnazijo spraviti, kjer se je ponujala prilika se tudi v nemškem jeziku podučevati.

Gospodje! Pri tako očitnih primerljajih, pri tako ponesrečenih poskušnjah se vendar ne spodobi po predlogu gosp. poslanca dr. Vošnjaka zopet po novi skušnji seči, ker zamoremo brez tega o njeni neuspešnosti prepričani biti. Manjka ravno treh reči: manjka učnih pripomočkov, učiteljev, in tretjič manjka učencev samih. (Veselosť na levi.)

Gosp. poslanec dr. Vošnjak se je sklicoval tudi na to, da iz ljudskih šol prihajajo v srednje šole učenci, ki nemškega jezika nikakor niso zmožni.

Da, to ravno je velika napaka, ki se je v naši deželi naredila, napaka, ktera je končno tudi občine iz njih zaspanosti zbudila. Kranjski deželni zbor je namreč hotel z drakonskimi sredstvi postopati, da bi se nemški jezik iz naših ljudskih šol popolnoma odstranil. Skusili smo, da so se občine, ki niso bile pod močnim vplivom duhovnih dušnih oskrbnikov, osrčile in pri deželnem šolskem svetu prosile,

Podlistek.

Metternich o posvetni papeževi oblasti.

Čudno je, kako si morejo veliki državniki in politiki tako nasprotni biti v svojih mislih o posvetnih prigorodkih! Znamenito je, kar je sloveči c. k. dvorni in državni kancler knez Metternich spregovoril o posvetni vladi papeževi, ko je bil še poslanec pri Napoleonu I. „Nekega dne“, pripoveduje sam, „me pokliče Napoleon k sebi in mi reče: Pomagajte mi, kajti naveličal sem se papeževga jetničanja. Iz tega ne more biti nič dobrega. Boljše je temu konec storiti. Želim, da greste v Savono, papež vam je dober, vi boste kot najin vzajemni prijatelj z njim govorili in ga pripravili, da privoli v naklep, ki sem si ga izmislil, da se znebim te sitnosti.“ Jaz mu odgovorim, da moram imeti k temu privoljenje svojega cesarja. „Vi mi tedaj tega nočete storiti?“ vpraša on. „Zdi se mi, da bi vi nikamor ne

zadeli, ako mi postrežete, da svet dobí spet mir.“ „Ravno nad tem dvomim jaz“, mu odgovorim, „je li res mir, kar ponujate vi papežu. Hočete mi li povedati svoj naklep?“ „Tu je“, odgovori Napoleon mirno: „Odslej papežev prestol ne bo več v Rimu, ampak v Parizu.“ — Jaz se nisem mogel potajiti, da bi se ne bil začudil in dvomljivo posmejal.

„Da“, poprime strahoviti mož, „jaz pokličem papeža sem, in vstanovim tukaj cerkvi prestol. Hočem pa, da je papež neodvisen. Blizu glavnega mesta mu napravim dostojno selišče; podarim mu grad in da stanuje na lastni zemlji, spremenim nekaj dežele v svoboščino ali neutralno okrajino. Tu naj ima svoj kardinalski in diplomatski zbor, svoje skupščine, svoj dvor, in da mu ničesar ne manjka, mu dodam vsako leto 6 milijonov. Menite li, da ne privoli v to?“

„Jaz rečem, da ne, in vsa Evropa ga bo v tem podpirala. Papež bo prav sprevidel, da bi bil pri vaših 6 milijonih ravno tako jetnik, kot v Savoni.“

Napoleon po navadi poraste in našteva sto in sto vzrokov za svoje osnove. Slednjič

mu rečem: „Vaše veličanstvo me sili, da mu razodenem neko skrivnost. „Tudi avstrijski cesar namerava to, kar vi. On vidi, da vi papeža nočete spustiti v Rim; ker pa noče, da bi papež ostal jetnik, misli mu preskrbeti pošteno stanje. Vaše veličanstvo pozna grad Verdenec, t. j. Schönbrunn: cesar ga hoče podariti papežu z okoli 10—15 ur, ki bode popolnoma svobodna ali neutralna; in vsako leto mu doda 12 milijonov. Če se papež v to podá, bote li privolili tudi vi?“

Napoleon dobro razume, kar sem mu hotel dokazati; vendar pa je kot močnejši izvedeti hotel misel Pija VII. o tem naklepu njegovem. Papež mu odgovori, kar sem si že lahko sam prej mislil:

„Da mu je Savona ravno tako ječa, kot Pariz; da je tu kakor kje drugej v središču cerkve, da mu je vest tista prosta zemlja, da 6 milijonov prihodkov ne potrebuje, in da je sam vsaki dan zadovoljen z 20 soldi (ali sous), ktere bi kot miloščino krščanstva rad prejemal.“

(Cf. Pilger.)

da naj bi se iz ljudskih šol pregnana „nemščina“ zopet vpeljala v ljudske šole.

Svoj govor je sklenil s predrznim izrekom, da kriki, ki doné iz slovenskih dežel, so prenapeti, neopravičeni, in da tudi na levici sedé zastopniki naroda slovenskega.

Sodite sami, volilci, Vam je li gospod Dežman iz srca govoril? Ste Vi zadovoljni s takim zastopnikom, ki se na levico med očitne Vaše nasprotnike vsede in se baha, da govori v Vašem imenu? Oglasite se zdaj Vi. Ne po obljubah, — po dejanji se sodi poslanec.

Če Vam taka beseda ne odpre oči, potem pa res zaslužite, da Vas gospod Dežman še dolgo zastopa v državnem zboru.

Naša misel pa je ta, da bodo naši preslepljeni volilci prišli do spoznanja in da jih bo skušnja učila, kdo jim dobro želi, kdo ne, in kdo svoj mandat porabi za svoj lastni prid, ne za prid volilcev.

Berite in premišlujte!

Avstrijsko cesarstvo.

Iz Ljubljane, 6. aprila. (Izv. dop.) Volilni shod, kterega je sklicalo velikonočni pondeljek društvo „Slovenija“ v čitalnični dvorani, je bil jako pičlo obiskan, prišlo je bilo okoli 30 — 40 volilcev. Gospod Potočnik je prvi predlagal, da se dosledno tudi letos, glede na neugodne razmere, ne vdeležimo mestnih volitev. Za njim je govoril gospod dr. Costa v istem smislu in povdarjal posebno, da tudi letos ne bo mogoče več ko 2 zastopnika spraviti v mestni odbor, ker tretji razred voli samo dva. Kaj bi pa počela ta dva med 28? Nasprotniki bi se norčevali ž njima in bi ju k večjemu volili v vsak odsek, v katerem bi imela neusmiljeno opraviti, ker je znano, da doktorji nasprotne stranke se radi težavnemu delu odtegujejo. — Iz teh in mnogo drugih vzrokov nasvetuje, da se ne vdeležimo volitev. — Predsednik gospod dr. Bleiweis se potem posebno še opira na nemarnost volilcev. Povabljeni so vsi, pa koliko jih je prišlo? Iz tega sklepa, da se Ljubljančani ne brigajo za volitve. Vsacega ne bomo šli na kolenih prosit, da bi prišel k shodu ali šel volit. Dokler občinstvo samo ne prevede, da je mestu treba drugačnega zastopa, tako dolgo nam ni pričakovati zmage, posebno ker bodo nasprotniki vse na noge spravili, kar zamorejo, če slišijo,

da se mi mislimo vdeležiti volitev. Pa tudi, imenujte mi kandidata, ki bi se dala voliti med onih 28 nasprotnikov! — (Vse molči.) — Na to stavi gosp. J. Debevec naravnost predlog: „Shod volilcev sklene, da se tudi letos ne vdeležimo volitev za mestni odbor“. Ta predlog se je enoglasno sprejel in s tem je bil zbor končan.

Res obžalovati je, da se volilci naše stranke tako malo brigajo za tako važno reč, kakor so mestne volitve. Dokler bo trajala taka nemarnost, se ne moremo nikakor spustiti v volilen boj. Naše ljudstvo po deželi jim je v tem pač daleč spredej.

Iz Ljubljane. „Brezverski list“, ki je včasí ljudem pravil: „Vero mi spoštujemo, duhovnikov ne sovražimo“, se je pa močno prestrašil, ko je „Danica“ omenila, da jugoslovansko vseučilišče bi le tedaj povzdignilo Jugoslovane, ako bi se postavilo na versko stalo. Brezverski list je temu nasproti izrekel dve butoglavnosti: 1. Jugoslovansko vseučilišče bi se na verskem stalu že pred ustanovljenjem uničilo; 2. bi nikakor ne bilo jugoslovansko! — No, zdaj ste jo slišali modrost v resnici „mlado“! Vseučilišče bi na verskem stalu uničilo samo sebe?! Mi pa smo tega prepričanja, da brezversko vseučilišče bi samo sebe tako uničevalo, kakor se uničujejo same sebe sploh brezverske šole dandanašnje, in uničujejo se toliko hitreje, kolikor bolj so na brezverskem stalu. To naj spodbije brezverski list, če more, preden mu bo kdo kaj veroval. Rečemo pa še več. Brezversko vseučilišče ne bi uničevalo le samo sebe, ampak uničevalo bi tudi jugoslovanski narod in njegovo oliko, kolikor bi bilo v njegovi „brezverski“ zmožnosti, in več ko bi bilo v njem brezverstva, manj bi narodu koristilo. Kolikor koli se je hrvaški narod kdaj povzdignil, kolikor si je pridobil slave, se je zgodilo po njegovih verskih kraljih, po njegovih verskih napravah; nikoli pa ne po „brezverskih“. Pod zastavo križa se je junaško vojskoval zoper polomesec, ne pa pod zastavo „brezverstva“. Možje, ki kaj več vedó kot novi „brezverci“, so 20. marca t. l. vse kaj drugega povedali, kakor pa „Narodovi“ nevedneži, namreč: „Kršanstvo ni le malikov podrló, temuč je tudi kršansko državo in kršansko družino ustanovilo“. (Na Dunaju zbr. škofje.) — Ali „Narod“ nam je tudi povedal novico, da zagrebško vseučilišče na verskem

stalu ne bi bilo „jugoslovansko“. No, no; tedaj kar je „versko“, to ni „jugoslovansko“?! Ste slišali učenost? Čuda, da je še kak Hrvat, Jugoslovane na svetu, ker se dozda še nobeden ni dal izbrisati iz krstnih bukev in z mladoslovensko brezversko mastjo se namazati. Zdaj je vsakemu lahko še bolj jasno, zakaj ta neslovenski list vero tako volčje sovraži in zasramuje; zdaj je še bolj očitno, zakaj je psoval celo zvezdi slovenske literature, sv. Cirila in Metoda, v tem ko je zaljubljen v odpadnika bogoskrunskega Lutra. Vse zasluge njune za slovensko omiko temu listu ne diše, kajti učila sta narode slovanske na „verski podlagi“.

„Narod“ čisto po krivici nateza v svojo korist besede protestanta Palackega. Palacky govori kakor tolerantni protestant; „Narodu“ gleda v vsakem listu kri spod prstov od sovražstva zoper vero vsih Slovencev, zoper papeža, škofe, jezuite itd. Palacky govori med raznoverskimi Čehi; „Narod“ rogovili v sredi Slovenije zoper edino vero vsih Slovencev, ki je vsak katoličan iz globočine prepričan, da ta edina je prava vera. Palacky govori, da bi miril; „Narod“ piše da dráží, hujska in trga, kar je zedinjenega. Ta list še toliko previdnosti nima, da bi ne citiral besed, ki njega samega po ustih bijejo.

Iz Bistrice na Notranjskem, 5. aprila. Zopet se je prikazal naš „Ilirski Sokol“ z lastovkami vred, ki so prišle iz toplih krajev; vso zimo ga nismo videli, stisnil je svojo kodrasto glavo pod perutnice, celó pustni čas ga ni mogel prebuditi k nobeni veselici. — Ali zdaj, ko je solnce nekoliko gorkeje in je razgreló korenine pozemeljskih rastlin, je začelo tudi srce „Sokolovo“ se gibati. Včeraj je bil nazoč pri vstajenju našega odrešenika, in je mnogo pripomogel k slovesnosti procesije. To je izgled, da naš „Sokol“ ni kako „novo liberalno društvo“, kakor si utegne kdo o njem misliti. Zato pa stoji krepko na svojih nogah, pripravljen, bojevati se za svoje rojake in njihove pravice, za dom in vero; ni se mu tudi tako lahko bati propada, kakor vipavskemu, kterega je vzel letošnje zime mraz.

Kako bi bili pač še veseli, da ne bi naša čitalnica v trdnem spanju počivala! Upati bi bilo, da tudi ona se zbudi v veseli pomladi z žvrgolečimi ticami, in da se ozre še enkrat po svojih pravilih, ki v kakem kotu počivajo. In zakaj ne bi, kakor v prvem času, z vso vda-

Pustite škofa domá.

Kadar je Napoleon III. bil še mož mogočen, pa je papeža že bil izdal, primeril ga je Pij, škof Piktavijski, s Pilatom. Pozvan je bil zatoraj pred cesarja in ministre. Nalog, ga pred nje pripeljati, dobí najspretniši opravitelj izmed visoke policije, človek, ki je prav prijaznega lica znal se tudi jako olikano vésti.

Le-tá se po noči odpelje po železnici iz Pariza v Piktavijo (Poitiers), in se zjutraj prikaže v škofovsko poslopje. Ker se obnaša tako priljudno in olikano, ga pustijo koj pred škofa. „Prečastiti gospod“, spregovori tujec, „jaz pridem, da Vaši milosti skazem svoj ponižni poklon“. — „Dobro, hvala!“ odgovori škof. — „Kako se imate, Vaša milost?“ — „Hvala, prav dobro!“ — „Kaj slabo vreme je bilo te dni.“ — „Je že čas tak; smem li pravišati, od kod ta čast, da me obiščete?“ — „Naročeno mi je, Vašo milost spremiti v Pariz“. — „V Pariz, gospod? saj nisem tje namenjen; hvala toraj, za prijazno ponudbo; sicer potujem navadno sam“. — „Milujem, da me Vaša milost ne razumete; poslan sem jaz od vlade“.

— „To je druga reč. Recite toraj, da Vam je ukazano, peljati mene v Pariz.“ — „Prav žal mi je, ne zamerite, da imam jaz povelje, sporniti to pretežavno dolžnost“. — „In pred koga naj pridem?“ — „Pred ministre in Nj. Veličanstvo, pred cesarja“. — „Dobro, gospod, jaz hočem z Vami. Dovolite, da se malo pripravim na odhod!“ — „O prosim, porabite Vašo milost časa, kolikor hočete.“ — „Jaz potrebujem malo, le pet minut, in odpeljeva se lahko še to uro“. — „Vaši milosti ni treba celo nič hiteti; razun tega bi bilo bolje, da so odpeljeva po noči“. — „Nikakor ne, gospod, kar delam jaz, delam le po dnevi. V malo minutah sem gotov za Vas.“

Čez malo minut odpre sluga vrata v sobo in vstopita dva cerkvena strežaja, eden s škofovskim obrednikom, eden pa z velikim svečnikom. Za njima škof Piktavijski, opravljen v svojih najlepših oblačilih, škofovsko kapo na glavi in pastirsko palico v rokah: „Gospod, pripravljen sem, pojdiva, da se odpeljeva“. — „Pa“, vpraša opravitelj zategovaje, „hočete mar Vaša milost na pot v tej opravi?“ — „Tako je, gospod! Vi imate pripeljati škofa

Piktavijskega, in jaz grem kar škof v svoji službeni dostojnosti.“ — „Pa, prečastiti gospod, na tako daljno pot vsaj ni treba take obleke.“ — „Kaj, ni treba, da se prikažem pred cesarja in pred ministerstvo Nj. Veličanstva? Volja me je, iti v svoji vradni opravi in sicer v najboljši. Toraj, gospod, pojdiva, drugač oddrda vlak brez naju.“ — „O, Vaša milost, stopite vsaj v kočijo, da v tej obleki skozi mesto pridete na kolodvor?“ — „Oprostite, gospod! vaju sem od nekdanj peš hoditi po Piktaviji in mojih prijateljev ne bo malo veselilo, slišati o časti, da me cesar pred-se kliče po takem možu kot ste Vi.“ — „Vaša milost, to ne gre!“ — „Idite no, gospod“, povzame krepko škof, „midva čas trativa, in jaz imam mnogo opravil.“ — „Zdaj dovolite, Vaša milost, da se vsaj posvetujem s poglavarjem, in v pol ure se bo videlo, kaj je storiti.“ —

Po dogovoru s poglavarjem naznani policijski opravitelj, kar se je bilo dogodilo, v Pariz in dobi ta-le odgovor: „Pustite škofa domá in pridite sami v Pariz“. — Tako Napoleon. Kako pa Bismark? —

(Cf. Pilger Nr. 8.)

nostjo s svojimi rojaki napredovali? prašam. Kdo je kriv tega, da smo se ustavili? Ali ne gola nemarnost odbora? Menda bo tej moji sodbi vsak pritrdil. Ako ni pravega vodstva, je vse drugo zastoj.

Iz Dunaja, 6. marca. Dunajski časniki pretresajo vprašanje zaradi predsednika kranjske dežele. „N. W. T.“ se huđuje nad knezom Metternichom, o katerem je nek dunajski dopisnik v „Boh.“ pisal, da se na vso moč poganja za to predsedništvo; ta dunajski list pravi naravnost, da naj knez Metternich nič ne misli na predsedniško mesto, ravno tako ne vitez Kaltenegger ali baron Apfater, kajti za Kranjsko je odločen že predsednik in ta je vladini zastopnik goriški, baron Rechbach. — Mi smo to že davno slišali iz Dunaja, a dozdej tudi tej novici ne verjamemo prav. Knez Metternich bi pa tudi nam bil ravno tako malo po volji, kakor nasprotni stranki. — Državni zbor prične svoje seje 14. t. m. in ker se 21. snidejo delegacije v Pešti, bosta ta zbora ob enem zborovala. — Naš svetli cesar so konec unega meseca odgovorili svetemu očetu papežu Piju IX. Pismo so cesar sami sestavili in od kraja do konca sami pisali. Obseg tega pisma je za slehernega skrivnost. Tako se poroča iz Dunaja v požunski časnik „Recht“.

Vnanje države.

Pruska. Cesar ruski, knezevič Aleksis Aleksandrovich in Konstantin Nikolajevich imajo z državnim kancelarjem knezom Gorčakovim vred priti v Berlin 3. maja. — V diplomatskih krogih se govori o prusko-avstrijskem razgovorjanju, čegar namen je, da se kraljevič Alfonz postavi na španski prestol. Serrano je menda povzročil to razgovorjanje.

Francoska. Časniki razglašajo že zopet pritožbe zaradi pruskih ogleduhov. Ministerska „Presse“, glasilo ministra zunanjih zadev, pravi: „Pruski ogleduhi so se jeli po naši zemlji tako pridno spreletavati, da jih morajo žandarji ustavljati. V 14 dneh so prišli v okolici lyonski, v Valenciji in na Savojskem več popotnikov nemške narodnosti, ki so trdili, da popotujejo za svoje veselje, po ostrem izpraševanju pa so vendarle priznali, da so časniki vojske Nj. velič. Viljema I. Govorilo se je o zidanju novih trdnjav krog Lyona, toraj je bilo tim gospodom koristno, ako si ogledajo za zidanje odmenjene prostore. V Valenciji hoteli so videti, koliko je napredovalo naše topničarstvo. Oni, ki so bili v Thononu prijati, imeli so le toliko časa, da so stopili iz ladije in prišli v mesto. Žandarji, ki so bili tako radovedni, da so jih prašali po pismih, so videli, da imajo opraviti s časniki posadke v Rastadu, ktere je, preoblečeni v navadno obleko, prišla potreba, sprehajati se še v mrzlem zraku po bregovih jezera. Prošeni so bili vljudno, da se z barko, ktera jih je pripeljala, zopet odpeljejo, in žandarji so dobili povelje, ostro stražiti južno mejo, čez ktero ogleduhi posebno radi vhaajo. — Iz Španskega se poroča iz karlistiškega stana, da je Tristany blizu Kalafe zasačil 600 republikancev in jih vjel brez boja.

„Moniteur“ pritrdi, da neka stranka legitimistov misli staviti na vsak način vprašanje zaradi monarhije, ko se bo narodna skupščina zopet zbrala. Isti list omenja tudi govorico, po kateri bi bilo grofa Chamborda samega volja, te stvari se poprijeti in se osebno za-njo poganjati.

Španjska. Iz bojišča so došla sledeča poročila: Madrid, 5. aprila. Po „Gaceti“ se je nadaljevalo včeraj streljanje s topovi na grič Abanto; general Weyler je nenadoma napadel karlistične čete v Sierriskoreni in jih zagnal iz Segorbe (?). Veliko mrtvih, ranjenih in ujetih (?). — Madrid, 6. aprila. „Gac.“ poroča: Nove baterije po višavah na desni gore Janko so začele streljati po karlistiških stanih. Sovražnik se jim ni branil, ampak se pomaknil nazaj.

Iz Berna (v Švici) 4. apr. Vlada je ostro prepovedala vse procesije in obiskovanja juraških duhovnov, ki so pobegnili v kraje tik meje na Francoskem ležeče.

Iz Rima, 1. aprila. Msgr. Jakobini bo odšel 8. apr. na Dunaj, da nastopi tam mesto apostolskega poslanca. — Španski pooblastenec v Rimu, gosp. De Llyanos, gre v prvem tednu aprila iz Rima. Odpovedal se je poslanstvu in ta odpoved se je sprejela. Nametil ga bo tu gospod Bagner y Corsi, ki je zdaj pri španskem poslanstvu na Dunaji. — Sveti oče je pri prav dobrem zdravju. — 4. aprila. Papež je sprejel danes veliko tujcev iz Evrope in Amerike. Grof Fürstenberg je prebral adresno, v kateri se pritožuje zoper preganjanje cerkve, hvali stanovitnost papeža in dalje izreče, da katoliški svet zahteva neodvisnost papežev. Papež je odgovoril s tem, da je pohvalil udanost preganjanih katoličanov in posebno preganjanje v Nemčiji obsodil. Končno je rekel nazočim, da naj ne zgube upanja.

Turška. Veliki vezir je poklical 8 katoliških veljakov k sebi in jim rekel, da so osebno odgovorni za vsak upor, ktere ga bi poskusilo ljudstvo pri izročevanju cerkev v turško oblast. Vlada zahteva pokorščino in bo upornike ostro kaznovala. Poklicani možje se niso vdali. Vse je nemirno in razdraženo. — 4. t. m. je bil zbor 300 veljakov in vodjev armenskih delavskih družeb, ki so sklenili ostati pri upor. Razdraženost sega v evropsko naselbino.

Iz Petrograda ima „Wahrheitsfreund“ v Cincinatu ginljiv popis krvavega preganjanja katoličanov v Podlahihiji na Poljskem. Tisti čas, ko ni bilo ne konca ne kraja popisovanja o ženitvanju v Petrogradu, je pa molčalo časnikarstvo o strašnem krvavem dogodku iz unih krajev. Krakovski „Czas“, „Gazeta Narodova“ in „Kuryer Poznanski“ popisujejo ostudnosti. Najhuje je bilo v okrajini Siedliški, kjer je bil namestnik Gromeka svojim podložnim okrožnim poglavarjem določno povelje dal, da naj z bajonetom in knuto siloma vstanovijo razkolništvo (ločenje od prave katoliške cerkve). Posebno znamenite so dogodbe v Pratulini. Šel je v ta kraj najprvo okrajni glavar Katunin, zméren mož, ki se je mirno nazaj vrnil, ko so mu ljudje naznanili: da odstopiti od vere je zoper njih prepričanje in kaj tacega ne sme zahtevati nobena vlada. Na to pa poglavar pošlje tje tri vojaške oddelke ljudi k razkolništvu preobračat. Pratulinci se zberó v večem številu okrog cerkve, ki so jim jo hoteli v razkolniško spremeniti. Poveljnik Stein nagovori Pratulince; oni pa ga na to vprašajo: „Kako vam je ime?“ Stein pové svoje ime. — „Kakošne vere ste?“ prašajo dalje zedinjenci. — „Jaz sem luteranske vere“, odgovori Stein. „Tako!“ so zaklicali enoglasno Pratulinci, „no, tedaj vi prvi sprejmite razkolništvo, da vidimo, kakošen je enacega kopita odpadnik“. Stein žuga, da bo dal na-nje streljati, oni pa so odgovorili: „Ako je tako vaše povelje, storite svojo dolžnost, pri-

pravljeni smo za vero umreti, in ne bomo se izneverili“. Stari kmetje so odpenjali prsa in so Kozakom klicali: „Semkaj merite, sladko je za vero umreti!“ Poveljnik ukaže streliti, in 15 pade mrtvih, 40 pa ranjenih na tla. Po tej junaški zvestobi verske stanovitosti so Rusi odšli. Žene z otročiči na rokah pa so jim pot zastopale in klicale: „Tudi na nas streljajte, ubite nas, rajši hočemo umreti za svojo vero, kakor pa razkolniško živeti!“ . . .

Vsled tega pa so jih brez ozira na spol z na hrbtu zvezanimi rokami in med tepenjem v dolgih vrstah jeli v ječe vlačiti, in pa tako, da so bile ječe prenapolnjene in so jih po drznih stanovanjih potikali. Pri vsem takem preganjanju in mukah so ubogi Poljci polni srčnosti, veselé se celó trpeti za svojo vero. Ranjene žene nočejo zdravniške pomoči, rekoč: „Boljša je nam smrt, kakor pa razkolništvo“. — Slovenci, tu imate zgled, koliko je vera vredna. Tudi vidite, kakošni vaši „prijatelji“ so tisti zapeljivci, ki vam brezvernost hvalijo, vero pa z jezikom in s pisanjem kradejo, ktero Rusi Poljakom s silo, z orožjem jemljejo. So mar ti bolji od unih?

Domače stvari.

(Naznanilo volilcem ljubljanskega mesta.)

Zbor volilcev, povabljenih po društvu „Slovenija“, je sklenil 6. t. m. da se tudi letos narodna stranka ne vdeležuje volitev za mestni odbor ljubljanski. Toraj ne volimo! (Obširnejši popis tega zbora v dopisu „Iz Ljubljane“.)

— (Političnega društva „Slovenija“ odbor) se je 2. dne t. m. konstituiral tako le: Prvomestnik dr. Jan. Bleiweis, — prvomestnikova namestnika: dr. E. H. Costa in Jožef Debevec, — zapisovalca Jožef Pfeifer in dr. Jožef Poklukar, — blagajnik Franc Ks. Souvan stareji, ostali odborniki so Karol Klun, Janez Murnik, Miha Pakič. Odborništvo se je odpovedal Jožef Regali nadja se, da se od vlade razrušeno katolično-politično društvo zopet vstanovi, postava pa prepoveduje, odborniku biti dvema političnima društvoma. — V isti seji je bilo sklenjeno, da se po nalogi občnega zbora skličejo na 6. aprila v čitalnično dvorano narodni volilci v pogovor zaradi prihodnjih mestnih volitev. Društvo ima zbor vsak mesec in sicer prvi četrtek vsacega meseca ob 8. uri zvečer v čitalnici. („Nov.“)

(Iz seje deželnega odbora 3. aprila.) Pogorelcem iz Šmarčine v Boštanjki občini se je dovolilo 500 gold. podpore iz deželnega zaklada. Vsled tega požara je deželni odbor tudi sklenil, vsem županstvom in župnikom poslati okrožnico, naj po svoji moči pri vsaki priložnosti delajo na to, da ljudje ne zanemarijo zavarovati svojih poslopij pri kaki asekuranci, da vendar enkrat neha tista ravno tako žalostna kakor sramotna pritožba pri vsacem požaru, da le trije, štirje so zavarovani, vsi drugi pa ne! Tarife zavarovanja so tako nizke, da si vsak lahko za malo plačilo hišo in gospodarsko poslopje zavaruje zoper škodo ognja. — Dopis deželnega predststva, da je v zadnjem deželnem zboru sklenjena postava zastran dovoznih cest k železničnim postajam z najvišim sklepom od 2. marca t. l. potrjena, vzel se je na znanje. — Poročilo deželne vlade, da je razpisanih spet več baron Flednikovih štipendij za izrejo slepih iz Kranjskega v šoli za slepe v Lincu, je deželni odbor vzel na znanje.

(Dobro znamenje.) „Tagblatt“ toži, da pri državni založnici, ki se je vstanovila v Ljubljani s 300.000 gld., do zdaj še ni nihče iskal

denarne pomoči. „Tagblattu“ se to zdi dobro znamenje, da pri nas ljudje ne potrebujejo denarja; nam se pa vse kaj drugega zdi, namreč, da ljudje ne jemljó pri tej založnici denarja na posodo, ker je — vladina.

(Dr. Razlag — zmiraj si enak.) „Narod“ prinaša v 75. št. 3. t. m. v s govor dr. Razlaga o slovenskih ljudskih šolah. Kdor vé, kake govorne gliste je dr. Razlag že v dežel-nem zboru kranjskem vlekél iz svojih ust, bo spoznal ga zopet v tem dolgem, pa tudi dol-gočasnem govoru prvi hip. Nič novega, nič originalnega, kakor navadno pri njem. Govoril je zopet „ut aliquid dixisse videatur“; tako smo že sodili njegove govore, tako jih sodimo še zmiraj.

(Kako se po ječah godi?) Na Gradu ljubljanskem je te dni nek jetnik, cigan nemške narodnosti, potem ko se je zjutraj do dobrega najedel, šel k spovedi in k sv. obhajilu in sicer, kakor je prej bahaje se trdil, le iz tega namena, da bi zasramoval ta sv. zakrament. Njegovi sojetniki pa so to naznanili vodstvu jetnišnice in hudobnež bo prišel zavoljo tega vnovič v preiskavo. — Tako se dandanes po ječah „gospodje“ hudodelniki pokoré in bolj-sajo. Siti in spočiti vedno mislijo le na nove hudobije.

(Slovensko gledališče.) Velikonočni pondeljek se je predstavljala ljudska igra „Godčeve pesmi“ na korist voditelja gosp. J. Nollija v dobro polnih prostorih. Igra je prav lično delo bolj resnobelega zadržaja, vršila se je gladko, ker se je sploh vrlo igralo. Gospod Schmidt nam je kazal strastnega hlapca Jošta prav naravno, gospod Kajzelj je tudi v majhni nalogi našel priliko pokazati svoj komični talent in gospodična Podkrajškova je sama sebe še prekosila. Gospod Noll, kterege je občinstvo pri nastopu s trikratnim ploskom sprejelo, dobil je dva venca, odlikoval pa se je posebno s petjem. Omeniti nam je še gospoda Jekovca, o tem še dozdej nismo imeli prilike govoriti; on je izpeljal dolgo in težko nalogo v sovraštvu trdovratnega in trdosrčnega brata prav premišljeno in si gotovo s svojim trudom zaslužil pripoznanje pravičnega občinstva ravno tako, kakor gospod Juvančič, čegar „Jernejec“ je bil jako drastična, iz življenja posneta podoba priprostega, dobrovoljnega kmetiškega fanta; z gospo Jamnikovo je imel mnogo pravičnih prizorov, ki so zbudili veselost hvaležnega občinstva. Menimo, da je bil gospod Noll z večerom ravno tako zadovoljen, kakor občinstvo. — Danes 9. t. m. se boste igrali na korist gospé Odijeve in gospoda Šušteršiča igri: „Sovrašstvo med brati in sprava“ in pa „Visoki C“. Ker je zlasti gospa Odijeva bila prav pridna in za vsako nalogo pripravna igralka, bi ji želeli polno hišo.

(Umrlo) je v Ljubljani marca meseca 1874. leta 122 oseb, 65 možkega in 57 ženskega spola.

Razne novice.

— „Trdnjava“, politično društvo za koroške Slovence, imelo bo 15. aprila t. l. ob treh popoldne v gostilnici k „Sandwirth-u“ svoj letni občni zbor. Obravnavale se bodo silno važne stvari, zato želi odbor, naj se vsi udje za gotovo in o pravem času snidejo k zborovanju.

— Katol.-polit. društvo v Konjicah obhaja belo nedeljo (12. t. m.) o pol 4 popoldne tretjo obletnico svojega ustanovljenja. Vsi udje so k temu zboru vljudno povabljeni.

— Iz Kostanjevice se nam piše: Sinoči 3. aprila je gorel nad vasjo Vodenicami grajščinski (klosterski) gozd. Koliko ga je pogorelo ne vem; plamen, kakor je bilo videti, se je raztezal prav po širokem. Pred kratkim pa smo videli ogenj na drugi strani Kostanjevice v grajščinskem Krakovu. Čudno! Pravijo, da hudobna roka zažiga.

— Prišla je na svetlo stenska tabla novih avstrijskih mer in vag po izvirnih obrazcih c. k. prvomerske komisije na Dunaji, izdelal in zrisal Ernest Matthey-Guenot v Gradci, poslovenil učitelj Ivan Tomšič. — Ker ima ta karta namen, da kaže otrokom in nevednim kmetom vse nove meterske mere v njihovi pravi velikosti, kakoršne so v resnici, priporočamo jo vsem našim ljudskim šolam in tudi gostilnicam, da si jo kupijo in obesijo na steno. Velja 70 kr. in se dobiva pri bukvarji Gerberji v Ljubljani.

— G. Martin Pajk, župnik pri Devici Mariji v Polju blizu Ljubljane, ki je bil že 30 let župnik v tem kraju, je 1. t. m. umrl.

— Iz Potsdama se naznanja, da je nekdanji pruski minister za bogočastje pl. Mnehle nanagloma umrl.

— Sodnija v Budo-Pešti je Rozsa Sandorja k smrti na vislicah obsodila.

— Tudi škof v Ermlandu je zavoljo državini postavi nasprotnega postavljanja dveh duhovnih pastirjev obsojen, da mora plačati 200 tolarjev ali pa 6 tednov zaprt biti.

— Iz št. Miklavža v ljutomerskih goricah se nam piše: Pred 14 dnevi se je v tukajšnih vinogradih kop popolnoma začela; manjši posestniki goric jo bodo kmalo končali, samo veliki posestniki jo bodo še precej imeli. Tukaj se plačujejo kopači po 35—45 kr. na dan, vrh tega pa še dobijo kruh in pijačo. Plača je za ta kraj res malo prenapeta, toda tega so si posestniki goric sami krivi, ker drug od drugega več obeta ter tako hoče kopačev za-se pridobiti. — Gorice so na nekterih krajih nekoliko pozeble, pa vendar stari ljudje prerokujejo, da bo letos dobra letina, in to Bog daj! Saj nam je je treba. — Vina tukaj že ni skoraj več na prodaj, ker so manjši posestniki vse po trgatvi prodali. Veliki posestniki ki ga imajo še, ti pa ga ne dajo, dokler ne pride njihova cena. Lansko vino se je tukaj prodajalo najceneje po 100—120 gold., in najdražje po 160—180 gold. štertinjak. — Res lepa cena, toda če pomislimo slabo letino, veliko dela in stroškov, ki jih gorice potrebujejo, vrh tega pa še velik davek; in to vse v račun vzamemo, nam od prodanega vina dobička komaj ostane za eno dobro „južino“. — Na polju se zimina in sicer pšenica in žito precej lepo kaže in Bog nam še daj obilno in dobrega vinčeka, potem pa bomo že gibanjce pri kozarcu vina zadovoljno snedli.

Želeti pa bi tudi bilo, da ne bi nam toča Razlagovcev in Tinetov pobila in uničila tega, kar že tako dolgo za vero in narodnost sejemo. Pa saj vemo, da zloba in laž sadu od zmage, s katero se za trenutek ponaša, dolgo ne vživa. Ne ustrašimo se tedaj, ampak previdno in srčno na delo, in žetev bo naša.

— Zapisnik po železnici v Trst vpeljanega lesa in drugih pridelkov. Meseca marca t. l. je bilo vpeljanih: 259.316 žaganic, 15.675 skuret, 7.682 dilj, 64.628 remeljnov in polrem., 1.466 hrastov, 12751 raznih tramov, 113.256 rezanega lesa, skupaj 474.774 kosov, tedaj 60.082 kosov več kakor meseca februarja. — Nadalje je bilo vpeljanih 3.881 butar žaganičič (tavolette), tedaj 15 butar več kakor meseca februarja, in pa 3.014.089 dog za sode,

tedaj 228.815 dog manj kakor meseca februarja. — Iz med družih pridelkov je bilo vpeljanega: 16.944 cent. 29 pf. sladkorja: 68.090 cent. premoga; 908 cent. oglja; 2151 starjev ovs; 1747 starjev fižola; 1820 starjev ječmena; 498 starjev ješprenja; 88 starjev raznega sočivja. Moke pa je bilo vpeljane 17.719 cent. 30 funt. Izmed pijač je bilo vpeljanega: 10.328 veder pive, 4.534 veder vina, 7.243 veder špirita in pa 94 veder družih močnih pijač.

— Novi nemško-državni novci. — Dne 9. julija 1873 je nemški državni zbor sklenil izdavat nove novce v zlatu, srebru, nikelu in bakru. Državni zlati so iz 900 delov zlata in 100 delov bakra, razdeljeni v cekine 20, 10 in 5 mark. Zlat 20 mark je vreden dosedanjih 6 tolarjev in 20 grošev, 10 mark 3 tolarje in 10 grošev, 5 mark 1 tolar in 20 grošev v srebru.

Srebrnjaki so iz 900 delov srebra in 100 bakra. Srebrnjak 5 mark velja toliko kakor cekin 5 mark, namreč 1 tolar 20 grošev. Dve srebrni marki = 20 groš. Ena marka = 10 groš. Petdeset vinarjev = 5 grošev in 20 vin. = 2 groša.

Iz 25 delov nikla in 25 delov bakra bodo kovali „nikelce“ za vinarjev = 1 groš in 5 vinarjev = $\frac{1}{2}$ groša dosedanjega ali 6 vinar.

Bakreni novci imajo zmes 95 delov bakra, 4 delov kositera in enega dela cinka. Novec za dva vinarja velja $\frac{1}{5}$ groša ali $2\frac{2}{5}$ vinarja in za en vinar = $\frac{1}{10}$ groša ali $1\frac{1}{5}$ dosedanjega vinarja.

Mesta, kjer kujejo novce, zaznamovana so na njih s črko A Berolin, z B Hanover, s C Frankobrod ob Majni, z D Monakovo, z E Draždane, z F Štutgard, z G Karlsruhe, s H Darmstadt in z I Hamburg.

Novčna postava dne 9. julija 1873 veléva v 9. oddelku, da razun državnih in deželnih blagajnic nihče ni dolžen več tako kovanega srebra jemati, kakor za 20 mark, in nikelnovih in bakrenih novcev ne čez eno marko. Po artikelnih 8., 13. in 16. je državni kancelar zaukazal, da od 1. aprila 1874 prejema jo le za to odločene blagajnice cekine zveznih dežel kot pačilo, po 30. juniju bodo jih zamenjale za določeno vrednost. Vsi drugi zlati, tedaj tudi avstrijski, veljajo, le kolikor imajo čistega zlata.

Poslano.

V šte. 38. časopisa „Slovenec“ od 31. marca 1874 se nahaja dopis „iz novomeske okolice“, ki gledé moje osebe donaša popolnem neresnične reči.

1. Ni res, da bi bil jaz kedaj v šoli razlagal „smrtni greh in spoved“ sploh, najmanj pa „po svojih krivih razumevih“.

2. Ni res, da bi bil jaz kedaj rekel v šoli „da spoved nij nič“*).

3. Ni res, da bi bil kdaj kak rokodelski učenec slišal od mene „zaničevanja verskih resnic“.

4. Ni res, da jaz gimnazijskim učencem vedno pretim, „kako trdo bom ž njimi ravnal“.

5. Neopravičeno je trdenje, da bi jaz ktrikrat bil žugal gg. frančiškanom, da jih „moram iz šol spraviti“, ker je menda vendar vsacemu razumnemu človeku znano, da te moči nema posamezen učitelj, kakor sem jaz.

Sicer bi mi bilo zarad mojega službenega značaja, kateri se s tacimi neresničnimi dopisi žali, jako drago, ako g. dopisnik z imenom

*) Tega tudi „Slov.“ ni trdil, marveč na trgu preklinjajoč fanté, kateri je bil zarad preklinjanja posvarjen. Vredn.

in časopis „Slovenec“ pozitivneje govori, da stvar rešimo in dokažemo pred kompetentno porotno sodnijo v Ljubljani, da pride med nami sama in čista resnica na dan.

Novomesto 3. aprila 1874.

Fr. Šuklje,
c. k. gimn. učitelj.

Tako g. Šuklje, čegar „poslano“ smo, zamjenjavši nektre za časnike, ki se pišejo za olikane ljudi, nespodobne besede z bolj pristojnimi, sprejeli, ker ne zapiramo nikomur poti, da se opraviči, kakor vé in zna. Kako se gospod Šuklje s tem opraviči, naj sodijo naši bralci sami, nam ostaja le še nekoliko dostaviti od svoje strani.

Dasiravno gosp. Šuklje kar v enem dušku vse tají, vendar molčé pripozna marsikaj, kar se je pisalo o njem, med drugim tudi to, da je klical mater učenca pismeno k sebi, naj bi ga prišla prosit odpuščenja, in več drugega. Vse to „poslano“ pa se mora čudno zdeti nam in našim bralcem, kajti pred kratkim še je g. Šuklje s svojim brezverstvom javno se bahal; kako da se zdaj brani tiste sodbe, katero je moral izreči vsak o njem, kdor je bral njegove spise v „Narodu“ ali bil poslušalec pri njegovih „berilih iz zgodovine“! Ali čuti g. Šuklje nemara že drugo vreme, drug veter?

Mi pričakujemo tudi od svojega dopisnika, da se o tem vnovič oglasi in vse še enkrat na tanko pozvé, potem bomo morda še spregovorili besedo z gosp. Šukljem. Kakor pa stvar zdaj stoji, nimamo nobenega vzroka, svojemu dopisniku manj verjeti, kakor g. Šuklju, zlasti ker prvi ni pisal iz strasti ali „pro domo sua“. Tudi nam je na tem ležeče, da pride čista resnica na dan, zato smo dali prostor temu „poslanemu“, kar bi sicer ne bili storili.

„Slovenec“ pred sodnijo.

Včeraj 8. t. m. je bila pri deželni sodniji v Ljubljani obravnava o pritožbi, katero je vložilo vredništvo „Slovenca“ zoper konfiskacijo št. 27. tega lista, izdane 3. marca, po gosp. dr. Costi. Predsednik sodišču je bil gospod Kaprec, votanta gospoda Jevnikar in Čuber; državnega pravdnika je zastopal gosp. Hočevar.

Gospod predsednik naznani, da je dr. Costa v imenu vredništva „Slov.“ vložil pritožbo zoper potrjenje konfiskacije lista 27. „Slov.“, — v katerem je bil vvodni članek z napisom „Svoboda na Kranjskem“, na to prebere zapisnikar slovenski razglas deželne vlade, natisnjen v „Laib. Ztg.“ 2. marca, kateri prepoveduje nabiranje podpisov za peticijo kat. pol. društva v Ljubljani do cesarja zoper verske postave.

Drž. pravdnika namestnik g. Hočevar zagovarja konfiskacijo „Slov.“ zavoljo omenjenega sestavka in sicer v nemškem jeziku. Št. 27. „Slov.“ 3. marca — pravi — je državno pravdnništvo zasleglo, ker je vvodni članek pregrešek zoper §. 300 kaz. post. V tem sestavku se zasmehuje, zasramuje deželna vlada, oziroma namestnik njen g. knez Metternich; tudi so v njem navedene neresnice, s katerimi se skuša bralce zdražiti zoper kneza Metternicha. Članek nikakor ne pretresa resnobno onega vladinega ukaza. Že v začetku članka se zasramuje ali psuje knez Metternich, ker se pravi, da tisti, kdor je ta ukaz izdal, šteje Ljubljano med mesta Vélike Nemčije, ker je bil razglašen le v nemškem jeziku. To je psovka, kajti žalibog so tudi taki, ki hočejo pridružiti Avstrijo Véliki Nemčiji in tem se prišteva v članku knez Metternich. Tako očitje pa mora biti vsakemu pravemu Avstri-

janu sramotenje, psovanje. — Konfiskovani članek dalje trdi, da ukaz zarad tega ni bilo razglašen tudi v slovenskem jeziku, da bi Slovence v pest dobil. To se očita Metternichu kot zastopniku dežele. Stavek, „Metternich se je hotel s tem prikupiti liberalnemu ministerstvu“ ima v sebi očitje samopridnosti, da namreč knez Metternich ne skrbi za javno varnost, marveč za svoj lastni prid; to očitje ga pa mora žaliti. Tudi neresnice so se rabile, da se je na-nje opiralo psovanje; knezu se očita, da je nalašč ukaz razglasil le v nemškem jeziku, dasiravno je v „Laib. Ztg.“ ta ukaz tudi v slovenskem jeziku natisnjen. — Razen tega članek stvari narobe suče in zavija. Vladi se namreč očita, da nasprotna agitacije podpira, zatira pa le slovenske, — dasiravno vlada še ni imela nikdar prilike opravičiti tako sumničenje, ker se za verske postave še pri nas niso nabirali podpisi. O ukazu se trdi, da podira pravico državljanov, po kateri smejo peticije delati; to ni res, ukaz prepoveduje le nabiranje podpisov, ne peticij. Kdor ukaz pazno bere, bo našel le to v njem, ne pa kake prepovedi peticij. — Vprašanje, če je članek nameraval razžaliti in psovati kneza Metternicha, je rešeno samo po sebi, ako se članek prebere. Zasramuje se vlada, ako se o nji reče, da se samopridno ali enostransko obnaša, da njeno delovanje izvira iz izdajalnih namenov. Po vsem tem se nahajajo v konfisciranem članku vsa dejanja, ktera prepoveduje §. 300 kaz. postave, konfiskacija je bila toraj opravičena in pritožba vredništva „Slov.“ naj se zavrže.

Za državnim zastopnikom govori dr. Costa in sicer — kakor povdarja v začetku — nemški, ker je tudi drž. pravdnik nemški govoril in njegov odgovor velja najbolj temu. Najprvo konstatira dr. Costa, da je ukaz v slovenskem jeziku bil razglašen še le 2. marca, toraj pozneje, kakor na voglih po Ljubljani nabiti le edino nemški ukaz, o katerem članek govori. Potem nadaljuje v splošnem sledeče: Moja naloga je težka, ker se pod §. 300 dá skoro vse potlačiti; sodniji je dano potem razločiti, kaj spada pod ta paragraf, kaj ne. Zatožba stoji na jako slabih nogah. Da bi bilo vse to res v članku rečeno, kar najde državni pravdnik v njem, kar bere med vrstami, potem bi se vredništvo „Slov.“ pač ne bilo pritožilo zoper konfiskacijo. Državni pravdnik najde tri pregreške v sestavku, namreč psovanje, neresnice in prevračanje resnice. Pri tem vtika kneza Metternicha v stavke, ki se gotovo prav nič ne pečajo z njim. Članek nikakor ne dolži kneza Metternicha, da je on kriv tega, da se je ukaz le v nemškem jeziku nabil po voglih, ampak misli mestni magistrat, kateri ima take ukaze razglašati. „Naši liberalci“ vendar ne pomeni kneza Metternicha, ampak vse druge osebe. Beseda „veliko-nemški“ pa gotovo ni psovka, ampak pomeni stranko, kateri se prištevajo tajni svetniki, zdravniki itd. kakor dr. Giskra in drugi. Ta beseda ni nič drugega, kakor da zaznamuje resnico, stranko, ktere mi le zarad tega ne maramo, ker je narodu in ravnopravnosti nasprotna.

Dalje dokaže, da članek ni pisan zoper vladni ukaz naravnost, ampak zoper način, po katerem se je razglasil po Ljubljani: da se je razglasil enostransko, le v nemškem jeziku, to pač ni psovanje ali zasramovanje ukaza, marveč pripovedovanje gole resnice.

Kar se „Slov.“ očita, da natolcuje kneza Metternicha, kakor da bi, ko je bil še Auersperg živ, stregel po predsedniškem stolu, to leti pač na vse veče liste, „Tagblat“ mu je pred

kratkim še veliko bolj zabeljenih povedal, a državni pravdnik ni stegnil roke po njem. V besedah „je hotel pokazati energijo“ vendar menda ni natolcevanja, kajti vsak, kdor hoče kaj postati, mora pokazati se energičnega. Je li zasramovanje koga, ako se o njem reče, da se hoče vladi prikupiti? Ne, marveč včasih je v teh besedah celó pohvala dotične osebe, tukaj pa le zaznamovanje resnice. Če je sredstvo, katero si je knez Metternich zbral, bilo srečno zbrano, to naj ostene na strani, o tem se tukaj tudi ne govori; knez Metternich je hotel pokazati, da hoče podpirati načela ministerstva.

Državni pravdnik trdi, da je „Slov.“ krivo poročal, ko je rekel, da se je ukaz le v nemškem jeziku razglasil. Naj bo; jaz mu še celó pustim veljati, da se je po kmetiških občinah razglasil samo v slovenskem jeziku. Ali o tem tu ni vprašanja, kajti članek govori le o Ljubljani in kar govori o tej, je vse gola resnica. Res se je — pa še le 2. marca — ukaz razglasil po „Laib. Ztg.“ tudi v slovenskem jeziku, a članek v „Slov.“ je bil pisan že prej, ker vredništvo lista ne more čakati na „Laib. Ztg.“; katero je dobilo še le popoldne 2. marca v roke, ko je bil „Slov.“ za 3. dan marca večidel že stavljen, 1. marca pa je bil ukaz razglašen samo v nemškem jeziku, toraj „Slov.“ ni neresnice poročal, ko je govoril o dogodbi 1. marca.

Še manj pa se v članku resnica preobrača ali pači, kakor méni državni pravdnik, češ, da se vladi očita pristranost. On pravi, da vlada do zdaj ni mogla zabraniti ali prepovedati nabiranja podpisov peticijam za verske postave, ker takih peticij še ni bilo. „Slov.“ ni imel pred očmi le kranjske deželne vlade, marveč tudi druge, ktere niso prepovedale nabiranja podpisov za verske postave pri peticijah, ki so še celó po kavarnah ležale za podpise. — Resnica je, da se omenjeni ukaz praktično dotika pravice državljanov, da smejo peticije pošiljati do cesarja ali državnega zbora. Kako se take peticije pošiljajo do cesarja ali državnega zbora? Kako se take peticije naredijo? Po podpisih. Če pa je nabiranje podpisov za peticije prepovedano, potem so prepovedane tudi peticije. Po mojih mislih je oni ukaz prav silno poškodovanje peticijske pravice. Dunajski časniki vladne ukaze vse ostreje sodijo in pretresajo, kakor naši, ki so prav pohlevni v svojih kritikah, in vendar se jim to ne brani. Če ne bi bilo dovoljeno ukaze kritizirati, pretresati, potem neha vsa svoboda in vsak razglas ali ukaz bi morali s spoštovanjem in občudovanjem poslušati, brati in gledati.

Konečno ostane zagovornik pri tem, da po „Slov.“ članku knez Metternich ni nikakor zasramovan ali psovan, kajti nobeden konfisciran članek se vredništvu „Slov.“ ni zdel tako krotak, kakor ta, zavoljo tega se tudi ni zoper nobeno drugo konfiskacijo pritožilo. Tukaj pa se nadja, da sodnija ne more najti tega v njem, kar najde državni pravdnik, kajti če ne bo dovoljeno nikakoršno pretresanje ukazov vladnih, potem je pač tiskovna svoboda le domišljija. Pritožilo se je vredništvo tudi zato, da ima priliko, po zagovorniku izreči pred sodnijo svoje mnenje. — Če se usliši pritožba in ovrže konfiskacija, potem se bo pokazalo, da je tiskovna svoboda v vsaki deželi enaka. —

Državni pravdnik gosp. Hočevar na to zopet odgovarja, rekoč, da je pretresovanje uradnih ukazov pač dovoljeno, ako je spodobno in brez strasti, kar se pa o „Slov.“ članku ne more reči. Če besede „naši liberalci“ ne

leté na kneza Metternicha, potem naj bi bilo odločno izrečeno, da leté na ljubljanski magistrat. Beseda „velikonemški“ je pa na vsak način psovka, ker ž njo se zaznamujejo ljudje, ki hočejo Avstriji odtrgati kose zemlje. Članek je pisan pod ukazom, pod katerim stoji ime kneza Metternicha, toraj je iz vsega njegovega zadržaja jasno, da hoče zasramovati kneza, čegar ukazu s pravimi vzroki ne more do kože.

Dr. Costa odgovarja na to še nekoliko, povdarja, da sodnija nima soditi o spodobnosti besede članka, marveč le o tem, ali se je pregrešil zoper postavbo ali ne; državni pravdnik hoče dokazati, da besede „naši liberalci“ leté „tudi“ na kneza Metternicha, a sodnija se mora držati na besedo, ne pa na to, kako bi jo utegnil ta ali oni razlagati. Soditi se sme le dejanje, ne pa to, kar kdo drug na to djanje zida, nasledek dejanja ni kazniv. Besede „se je hotel prikupiti“ niso psovke, ker vsak vradnik mora storiti, kar zahteva ministerstvo, ktero je za-nj odgovorno, zato so pa tudi le sodnijski uradniki neodvisni v svojem dejanju. Zagovornik prosi še enkrat sodnijo, da se ne bi ozirala na to, kar si državni pravdnik pod člankom misli, ampak na članek sam.

Potem gre sodnija v stransko sobo in gosp. predsednik oznani razsodbo, po kateri se pritožba „Slov.“ zoper konfiskacijo št. 27. zavrže in sicer zavolj razlogov, ktere je navèl državni pravdnik. Članek „Svoboda na Kranjskem“ presega mero dovoljene kritike, ima v sebi neresnice, pretiranje in preobračanje resnice in psovke kakor, „da je brič zmiraj s palico za hrbtom“, „da je vsakemu vladnemu slugu dovoljeno prezirati postavbo“. Da vse to leti na kneza Metternicha, kot vodjo deželne vlade na Kranjskem, je razvidno iz vsega zadržaja članka in iz besed: „Metternihova prepoved.“

Gospod dr. Costa si izprosi razsodbo z razlogi vred.

Telegrafične denarne cene

8. aprila.

Papirna renta 69.25. — Srebrna renta 74.25. — 1860letno državno posojilo 103.50. — Bankine akcije 961 — Kreditne akcije 195.—. — London 112.40. — Srebro 105.85. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.99.

Denarstvene cene.

7. aprila.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	69.25	69.35
5% renta v srebru	74.25	75.35
Srečke (lozi) 1854. l.	98.25	98.75
„ „ 1860. l., celi.	103.50	104.—
„ „ 1860. l., petinke	111.—	112.—
Premijski listi 1864. l.	139.—	139.50
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%	93.—	—.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—.—
Ogerske po 5%	74.—	74.50
Hrvaške in slavonske po 5%	75.50	76.—
Sedmogradske po 5%	73.—	73.50

Delnice (akcije).

Nacionalne banke	962	964
Unionske banke	120.—	120.50
Kreditne akcije	197.75	198.—
Nižoavstr. eskomptne družbe	855.—	860.—
Anglo-avstr. banke	131.—	131.50

Srečke (lozi).

Kreditne po 100 gld. a. v.	165.50	166.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	—.—	—.—
„ „ 50 „ „ „	53.50	24.75
Budenske „ 40 gld. a. v.	24.25	32.75
Salmove „ 40 „ „ „	32.25	24.25
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	23.75	30.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „	28.—	24.50
St. Genois „ 40 „ „ „	23.50	21.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	20.—	24.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	24.—	23.25

Srebro in zlato.

Ces. cekini	5.29 1/2	5.30 1/2
Napoleonsd'or	8.99	9.—
Srebro	106.—	106.20

Umrli so:

30. marca. Janez Hribar, delavec, 45 l., paralyt. proga. — Anton Pegalina, krojač, 48 l., za oslabljenjem želodca.

31. marca. Jakob Popil, čevlj. vdove otrok, 2 l., za razlivom po pljučih. — Anton Mohar, pek. pom., 19 l., za pljučno sušico. — Marijeta Glavič, delalka, 80 l., za oslabljenjem.

1. aprila. Milan Grasselli, hišn. posest. sin, 1 l. 3 m., za razlivom po pljučih. — Janez Mavec, delavec, 73 l., za oslabljenjem. — France Sodja, jetnik, 28 l., za vnetjem možganov.

2. aprila. France Brenčič, jetnik v posilni delavnici, 23 l., za pljučno sušico. — Urša Deme, gostaška vdova, 50 l., za pljučnico. — Franciška Skrbec, čevljarska žena, 32 l., za pljučno sušico.

Eksekutivne dražbe.

11. aprila. Katre Jamnik ove iz Godešič (3325 gl.) v Loki. — 3. Jak. Triller-jevo iz Dorfarjev (500 gl.) v Loki. — 2. Jern. Rant-ovo iz Sp. Zadobrave (471 gl.) v Ljubljani. — 2. Iv. Derenčin-ovo iz Št. Mihela (1265 gl.) v Senožečah.

13. aprila. Jož. Pauer-ovi hiši na Št. Peter-skem predmestji št. 11 (10000) in št. 12 (16000

gl.) in gozd Utik pri Glincah (1500 gl.) v Ljubljani.

14. aprila. 3. Marije Pintar-jeve iz Čepulj (2409 gl.) v Loki. — 3. Ig. Smole-ovo iz Boštanja (890 gl.) v Račji. — 3. Mart. Režek-ovo iz Bojanje vasi (1940 gl.) v Metliki. — 2. Mat. Zadel-ovo iz Zagorja (710 gl.), — 2. Jan. Frank-ovo (1020 gl.), — 3. Fr. Žabec-ovo iz Zagorja — 3. Ant. Vočič-ovo iz Sarčice, vse štiri v Bistrici. — 1. R. Kordič-ovo iz Bojanjcev (48 gl. 10 kr.) v Črnomlju. — 3. Fr. Žabec-ovo iz Sela — Luk. Žele-jevo iz Truja, obe v Postojni.

Jurij Dornik-ova zaloga olja v Trstu.

Pošilja se s poštnim povzajem (Postnachnahme), s plačano colnino, voznino (poštnino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastonj in franko. (4-10)

Največa zaloga

vseh obstoječih šivalnih mašin, kakoršnih do sedaj še ni bilo, namreč:

originalne Hove,

„ Singer,

„ Grover in Baker

z in brez dvojnega zapletka (Kettenstich) Wheeler in Wilson, domačega in ptujega dela,

od kterih so posebno znane Baer in Rempl, Wilson, Bolman, Cilinder-Elastic, Germania, Lincoln, Little, Wanzer, Expres-Wilkoks in Gibbs itd.

Najboljša mašinska svila (žida) in preja vseh barv, šivanke, olje, aparati, železne in lesene tlačilnice za prepis (Copier-Pressen) itd. po najnižji ceni. Amerikanske mašine imajo izvirne certifikate, ker brez njih niso pristne (echt).

Podučevanje brezplačno in bistveno poročstvo.

Mašine se dobivajo tudi na obrokn plačila. — Zunaj sprejema naročila moj popotnik (Reisender) g. M. Grivic, kteri tudi potrebno podučuje.

(15-2)

Franjo Detter.

S spoštovanjem podpisani se vljudno priporoča za izdelavanje lično rezanih Kristusov s križem in brez križa, kipov v vsakteri velikosti, lepo v oljnatih barvah narejenih s stanovitnim pozlatilom, ki so zlasti za cerkve in kapele primerni. — Oltarji v gotiškem in novošegnem (renaissanškem) zlogu, priprave za slovesne sprevede i. t. d. i. t. d.

Sploh vsa v ta strok spadajoča dela se po najnižji ceni oskrbujejo. — Obrisi oltarjev se izdelujejo po nizki ceni, naročnikom se pa dajejo brezplačno.

Z vsem spoštovanjem

Adolf Vogl,

Sillstrasse Nr. 263, Innsbruck.
(Tirol.)

Od mnogih preč. p. n. gospodov mi je došlo veliko spričeval in potrdil, izmed kterih si dovoljujem razglasiti eno iz ljubljanske škofije mi došlo

Spričevalo.

Podpisano duhovništvo s tem z veseljem potrjuje, da je gospod Adolf Vogl v Inšbruku (na Tirolskem) v prosencu l. 1874 iz lesa izdelal 36 palcev visok kip (štatvo) „Naše ljube Gospe presv. Sreča“, za nizko ceno 70 gold., k popolni zadovoljnosti podpisanemu in tudi vernemu pobožnemu ljudstvu. V tej reči izurjeni jo hvalijo, zagotavlja, da je med vsemi deželami avstrijsko-ogrskega cesarstva Tirolsko v cerkvenem podobarstvu najbolj izurjeno in na najvišji stopinji.

Vsakemu cerkvenemu predniku, ki pride v srečni stan, da za cerkve, kapele itd. napravi kipe, priporočam toraj hvale vrednega in postrežnega umetnika Adolfa Vogla.

Dohovništvo Banjaloka na Kranjskem, 24. sveč. 1874.

Martin Korošic,
duhovni pastir.

(12-2)